

نشست‌های برگزار شده در دانشکده اقتصاد

عنوان نشست: بازنگری مصوبه اخذ عوارض حفظ و گسترش فضای سبز
مبتنی بر ارزش اکولوژیک درختان شهر تهران

شناسنامه نشست	
واحد برگزارکننده نشست:	دانشکده اقتصاد
مسئول نشست:	دکتر سمانه عابدی (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)
تاریخ برگزاری نشست:	۱۳۹۹/۰۹/۱۸
اعضای هیئت علمی:	دکتر محسن کافی (عضو هیئت علمی دانشگاه تهران)، دکتر سپیده عابدی (عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر کیانوش سوزنچی (عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس)
نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مرتبط:	مهندس مرتضی عاقل منش (معاون سازمان بوستان‌ها و فضای سبز شهرداری تهران)، دکتر رضا بیات (مدیر مطالعات خدمات شهری و محیط زیست)
مسئله محوری نشست:	آسیب شناسی مصوبه اخذ عوارض حفظ و گسترش فضای سبز مبتنی بر ارزش اکولوژیک درختان شهر تهران مؤلفه‌های اقتصادی و اکولوژیکی مؤثر بر میزان عوارض درختان ارائه پیشنهادهای اصلاحی بازنگری مصوبه اخذ عوارض حفظ و گسترش فضای سبز مبتنی بر ارزش اکولوژیک درختان
سازمان‌های هدف توصیه سیاستی:	مجلس شورای اسلامی، سازمان بوستان‌ها و فضای سبز شهرداری تهران، شورای شهر اسلامی تهران، شهرداری تهران و شورای عالی استان‌ها.

چکیده مباحث طرح شده (مقدمه، چالش‌ها و مشکلات پیش رو):

امروزه مفهوم شهرها بدون وجود فضای سبز مؤثر و درختان قابل مقایسه نیست. لذا اهمیت و نقش درختان شهری در حیات شهرها و پایداری آن‌ها و تأثیرات فیزیکی و طبیعی آن در سیستم شهر و بازده بهای مختلف اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی آن انکارناپذیر است. بر این اساس شورای اسلامی شهر تهران با هدف حفاظت و حراست از فضای سبز شهری و جلوگیری از قطع بی‌رویه درختان، مصوبه عوارض قطع درختان در سال ۱۳۹۴ را موردبازنگری قرارداد و طبق تبصره یازدهم (۱۱) الحاقی این مصوبه در سال ۱۳۹۸ عوارض حفظ و گسترش فضای سبز شهر تهران را بر اساس ارزش اکولوژیک درختان با شاخص‌های گونه‌بندی، محیط بن، محل واقع شدن درختان، تعیین ضریب ترسیب و هزینه نگهداشت درختان مورد تصویب شورا قرار گرفت. با توجه به شناسایی برخی خلأهای کارشناسی در نحوه محاسبه عوارض و اجرای مصوبه، بازبینی و شناسایی نارسایی‌های حقوقی، اقتصادی و اکولوژیکی مصوبه فعلی اخذ عوارض لایحه حفظ و گسترش فضای سبز شهر تهران حائز اهمیت است. لذا هدف از این نشست شناسایی نارسایی‌های حقوقی، اقتصادی و اکولوژیکی مصوبه اخذ عوارض حفظ و گسترش فضای سبز مبتنی بر ارزش اکولوژیک درختان شهر تهران، به اشتراک‌گذاری نظرات و ارائه راهکارهای بازبینی مصوبه فعلی اخذ عوارض لایحه حفظ و گسترش فضای سبز شهر تهران می‌باشد. لازم به ذکر است برخی دلایل توجیهی بازنگری مصوبه از ابعاد اقتصادی، زیست‌محیطی و حقوقی در ادامه تشریح خواهد شد:

۱. **توجیه اقتصادی:** با توجه به شناسایی نقاط ضعف متعدد در بعد اقتصادی مصوبه اخذ عوارض حفظ و گسترش فضای سبز مبتنی بر ارزش اکولوژیک درختان شهر تهران مصوب ۱۳۹۸، بازنگری فرمول و بندهای مربوطه لازم و ضروری است. از جمله برخی نقاط ضعف می‌توان به عددهای پایه اشاره نمود که نیازمند به‌روزرسانی است و بر مبنای مناسبی تعیین نشده است. درواقع اصل این هزینه مربوط به عدد پایه است که برای یک درخت با محیط ۳۰ سانتی‌متر ۶۷۰ هزار تومان تعیین شده است. این در حالی است که قیمت یک درختچه در گل‌فروشی‌ها و گلخانه‌های تهران بیش از این است که یک

درخت ۱۰ ساله را این گونه قیمت می‌گذارند. همچنین مبنای تعیین ضرایب تعدیل یافته اکولوژیک (EC) مشخص نیست. در این زمینه جهت اصلاح مصوبه از بعد اقتصادی، ارزش‌گذاری خدمات اکوسیستم حائز اهمیت است. از دیگر نقاط ضعف می‌توان به این موضوع اشاره نمود که وجود ضرایب کمتر از یک در فرمول به معنی ارائه تخفیف برای قطع درخت است. ضمن آنکه ضریب PC ابهام دارد. PC بر اساس قیمت منطقه‌ای می‌باشد که ابهامی را به وجود می‌آورد که ارزش یک درخت در منطقه‌ای با ارزش ملکی بالا بیشتر از ارزش همان درخت در منطقه با ارزش ملکی پایین‌تر برآورد می‌کند! ضمن اینکه به نظر می‌رسد حتی اگر تجاری ساخته شود، ضریب کمتر از ۲ خواهد شد که این نسبت به ارزش کاربری تجاری ناچیز است. ضریب LC نیز نیازمند بازنگری است. به‌طوری‌که تمام کاربری‌ها و محل‌ها در این ضریب پوشش داده نشده است. برای مثال اشاره‌ای به درختان ارزشمند واقع در مکان‌های تاریخی، فرهنگی و غیره نشده است.

۲. **توجیه زیست‌محیطی:** درختان شهری در مقیاس وسیعی از تک‌درخت گرفته تا پارک‌های شهری، بر اقلیم شهر اثرگذار هستند. تأثیر بر تبخیر و تعرق، تعدیل سرعت باد، سایه دهی، صرفه‌جویی در مصرف انرژی و تأثیر بر تبادل حرارتی در سطوح شهری از راه‌های اثرگذاری درختان در شرایط حرارتی و کیفیت هوای شهر است. بروز مشکلات متعدد زیست‌محیطی از جمله تغییر اقلیم، گرم‌شدن زمین و تشکیل جزایر حرارتی در مناطق شهری از جمله تهران امری انکارناپذیر است که به‌طور روزافزون بر شدت آن افزوده می‌شود. مطالعات گسترده در سطوح محلی تا بین‌المللی نشانگر نقش فضاهاى سبز به‌ویژه درختان به‌عنوان یکی از شاخص‌های ارتقای زیست‌پذیری شهرها می‌باشد؛ بنابراین جایگاه انکارناپذیر گیاهان در رفاه و آسایش جامعه بشری را نمی‌توان نادیده گرفت، از این‌رو حفاظت از آن و کوشش برای جلوگیری از نابودی جنگل‌ها، امری مهم و حیاتی است. امروزه مسئله قطع درختان یکی از چالش‌های مهم شهری به‌حساب می‌آید. آنچه مشخص است، در گذشته قطع درختان به‌منظور استفاده از چوب و فرآورده‌های انتفاعی از آن صورت می‌گرفت؛ لیکن در جوامع شهری خصوصاً کلان‌شهری همچون تهران

عمده دلیل حذف و آسیب به درختان سودجویی حاصل از ساخت‌وساز و توسعه درونی و بیرونی شهر می‌باشد؛ بنابراین ارزیابی دقیق و هوشمندانه که ارزش واقعی درختان را منجر شود می‌تواند کمک بسیار زیادی به جلوگیری از قطع درختان نماید. از این رو جهت دستیابی به این مهم، رفع نقاط ضعف مصوبه موجود از بعد اکولوژیکی لازم و ضروری می‌باشد. در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود. با توجه به اینکه تمامی درختان در فضای سبز موجب طراوت و شادابی فضا و تلطیف روحیه موجودات بهره‌مند (انسان‌ها، پرندگان و...) می‌شوند هر کدام دارای ارزش اکولوژیک خاص خود می‌باشند؛ در برآورد و بررسی ارزشی اکولوژیکی گیاهان مسائلی چون همیشه‌سبز یا خزان‌کنندگی درخت، میزبانی آن نسبت به سایر موجودات و طول تاج نیز حائز اهمیت است که در مصوبه موجود به این موضوع توجه نشده است. میزان تأثیر درختان در کنترل آلودگی هوا (گیاه‌پالایی) و آلودگی‌های صوتی نیز می‌بایست مدنظر قرار گیرد. در فرمول موجود، ضریبی برای سلامتی درخت لحاظ نشده است این در حالی است که برای مثال ارزش اکولوژیک یک درخت سالم با کانوپی کامل و سبز با یک درخت مریض و آفت‌زده یکسان نیست. همچنین جدول ارائه‌شده در رابطه ضریب درختان بدون مبنا و نیازمند بازنگری است. در تعیین عوارض، توجه به پهن‌برگ بودن، سوزنی، همیشه‌سبز، خزان‌پذیر، علاوه بر مثمر و غیرمثمر بایستی در نظر گرفته شود. حتی گونه‌هایی که جاذب پرندگان هستند (مانند ون) که در صورت قطع جمعیت پرندگان را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد، می‌بایست ملاک عمل باشد.

۳. **توجیه حقوقی:** تاریخچه اخذ عوارض حفظ و گسترش فضای سبز در شهر تهران، به تصویب مصوبه در تاریخ ۱۳۸۲/۱۱/۵ می‌رسد. این مصوبه فوق در تاریخ ۱۳۸۵/۱۱/۱۴ اصلاح و ۳ بصره جدید جایگزین کلیه ۴ تبصره پیشین گردید. مصوبه ۱۳۸۵، ۱۳۹۴ و ۱۳۹۷ نیز در طی سال‌های بعد اصلاح و بازنگری گردید. در نهایت مصوبه اخذ و عوارض حفظ و گسترش در تاریخ ۱۳۹۸/۱۱/۱۳ ضمن ارائه فرمول محاسبه عوارض بر مبنای عوارض پایه، ضریب اکولوژیک، ضریب مکان و کاربری، ضرایب اصلاحی محل

قرارگیری و غیره. از دیگر تغییرات این مصوبه شامل حذف تبصره نهم و اصلاح تبصره ۱۱، حذف تبصره‌های ۱۲ الی ۱۵ مصوبه پیشین و الحاق ۳ تبصره جدید، می‌باشد. این در حالی است که با توجه به شناسایی برخی خلأهای حقوقی در نحوه محاسبه عوارض و اجرای مصوبه، بازنگری مصوبه فعلی از حائز اهمیت است. در این زمینه در ادامه به بیان برخی از نقاط ضعف مصوبه از بعد حقوقی پرداخته می‌شود. چنانچه مشاهده می‌شود یکی از مهم‌ترین بندهایی که طی اصلاحات متعدد دستخوش تغییر شده است مربوط به اخذ عوارض از متقاضیانی است که نسبت به قطع درخت با مجوز و متقاضیانی که نسبت به جایگزینی و کاشت مجدد اقدام می‌نمایند. این مهم نیازمند بازنگری و تعیین تکلیف به دور از تصمیمات سلیقه‌ای دارد. همچنین در مواردی که تخلف ملزم به پرداخت جریم قانونی طبق مجازات اسلامی می‌شود، همچنان مصوبه مسکوت بوده و در این خصوص تعیین تکلیف نشده است. محل مصرف عوارض دارای ایراد است. حفظ و گسترش فضای سبز گستره وسیعی از خدمات را شامل می‌شود درحالی‌که در تبصره مربوطه صرفاً به خرید پوشش گیاهی شامل نهاد، کود و آب محدود شده است. علاوه بر آن در خصوص جابه‌جایی درختان آنچه در مصوبه حاضر قید شده است در تعارض با مصوبه سربرداري و جابه‌جایی درختان است. در تبصره ۷ اشاره شده در صورت موافقت کمیسیون ماده ۷ و جابه‌جایی در داخل ملک عوارض اخذ نمی‌شود در صورتی که اخذ عوارض در مصوبه جابه‌جایی درختان ۱۳۹۵ منوط به سالم ماندن و خشک نشدن درخت پس از انتقال در داخل و خارج از ملک شده است. مضاف بر آن در خصوص پرونده‌های دارای پرونده قضایی، مصوبه مسکوت مانده است. در خصوص پرونده‌هایی که دارای شکایت متقاضی است که منجر به تطویل فرایند رسیدگی می‌شود به اخذ عوارض طبق سال پرداخت اشاره شده است که از حقوق شهروندی عدول می‌کند. همچنین برای غرس مجدد هیچ چارچوبی تعیین نشده است در حال حاضر مالکین صرفاً به پرداخت وجه مربوطه اقدام می‌کنند؛ و عملاً غرس مجدد در همان محل یا محله عملاً صورت نمی‌گیرد. درحالی‌که هدف از جایگزینی مجدد در محل حفظ تعادل اکولوژیک محیط است.

در نهایت عدم تعیین تکلیف درختان کسر و خشک شده در اثر حوادث طبیعی نظیر (بارش برف، باران، طوفان و صاعقه) و (آفات، بیماری‌ها) واقع در داخل و بر گذر املاک نشده است.

بنابراین با توجه به شناسایی نقاط ضعف موجود در مصوبه اخذ عوارض حفظ و گسترش فضای سبز مبتنی بر ارزش اکولوژیک درختان شهر تهران مصوب ۱۳۹۸، از ابعاد اقتصادی، محیط‌زیستی و حقوقی، در راستای دستیابی به اهداف مصوبه، بازنگری و بازبینی آن ضروری به نظر می‌رسد که به پیوست با توجه به بررسی‌ها و مطالعات انجام شده و همچنین لحاظ نظرات و پیشنهادهاى مطروحه در نشست حاضر، لایحه پیشنهادی «اخذ عوارض حفظ و گسترش فضای سبز مبتنی بر ارزش اکولوژیک درختان» تقدیم حضور گردید.

توصیه‌های سیاستی:

لایحه پیشنهادی در راستای اصلاح مصوبه اخذ عوارض حفظ و گسترش فضای سبز مبتنی بر ارزش اکولوژیک درختان به شرح ذیل است:

لایحه پیشنهادی
مصوبه اخذ عوارض حفظ و گسترش فضای سبز مبتنی بر ارزش اکولوژیکی درختان
ماده یکم (۱): با استناد به بند شانزدهم (۱۶) ماده هشتادم (۸۰) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن و همچنین در راستای اجرای تبصره یازدهم (۱۱) مصوبه اصلاحیه اخذ عوارض حفظ و گسترش فضای سبز شهر تهران ابلاغی به شماره ۳۲۲۶۷/۲۶۲۵/۱۶۰ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۱۴، شهرداری مکلف است نسبت به انجام اقدامات ذیل جهت اخذ عوارض، جبران خسارت و حفظ و گسترش فضای سبز در شهر تهران اقدام نماید. ماده دوم (۲): تعاریف و اصطلاحات به کار برده شده در این مصوبه به شرح ذیل است: الف) قانون: منظور قانون اصلاح لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب ۱۳۸۷/۱۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی. ب) سازمان: منظور سازمان بوستان‌ها و فضای سبز تهران ج) کمیسیون: منظور کمیسیون موضوع ماده ۷ آیین‌نامه اجرایی اصلاح قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب ۱۳۸۸/۵/۱۳ د) عوارض: منظور عوارض تبصره (۳) ذیل ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی اصلاح قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب ۱۳۸۸/۵/۱۳ ه) مجازات: منظور مجازات مقرر برای قطع عمد درختان موضوع ماده (۶۸۶) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ و) مجوز قطع درخت: منظور مجوز صادره به تشخیص کمیسیون ماده ۷ برای قطع درخت ز) ارزش اکولوژیک: منظور منافع اکولوژیکی درختان شامل ارزش ترسیب کربن، ارزش کاهش آلودگی، ارزش زیباشناختی، ارزش کنترل سیل، رواناب و نظایر آن، ارزش زیستگاهی که متناسب با بن، سن، نوع گونه، دیرزیستی و تاج درختان تعیین می‌شود. ط) محیط بن: محیط محل تلاقی درخت با سطح زمین است. در صورت انشعاب درخت در سطح زمین، محیط بن معادل قطورترین ساقه لحاظ می‌گردد. ظ) مصوبه: منظور مصوبه اصلاحیه اخذ عوارض حفظ و گسترش فضای سبز شهر تهران ابلاغی به شماره ۳۲۲۶۷/۲۶۲۵/۱۶۰ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۱۴ است. بخش الف) عوارض قطع درخت ماده سوم (۳): شهرداری مکلف است عوارض (V) موضوع این مصوبه را با لحاظ ضرایب اکولوژیک و بر اساس فرمول (۱) اخذ نماید: $V = P \times E \times C(1)$

P: عوارض پایه،

E: شاخص اکولوژیک

C: شاخص ضریب شهری

تبصره (۱): عوارض پایه (P) بر اساس ماده واحده و جدول پیوست مصوبه ابلاغی به شماره ۲۶۵۲۳/۲۵۰۲/۱۶۰ مورخ ۱۴/۰۹/۹۷ تعیین می‌شود که برحسب نرخ تورم سالانه به‌روزرسانی می‌شود.

تبصره دوم (۲): شاخص اکولوژیک (E) بر اساس گونه درختان، دیرزیستی، ترسیب آلاینده‌ها درختان مطابق جدول (۱) تعیین می‌گردد.

جدول (۱). طبقه‌بندی درختان و ضریب ارزش اکولوژیکی درخت بر اساس معیارهای دیرزیستی - گونه‌بندی - ترسیب آلاینده‌ها			
ردیف	درختان مثمر	درختان غیر مثمر	ضریب تعدیل یافته
۱	گردو - مو - خرما	انواع افرا - چنار - نارون - داغداغان - ماگنولیا - جوالدوز - نمدار	۲
۲	شاه‌بلوط - بلوط - مرکبات	زبان گنجشک - آفاقیا - انواع بید - اکالیپتوس	۱٫۸
۳	عناّب - زالزالک - زغال‌اخته - درختان پیوندی مانند توت و شاه‌توت	سوزنی‌برگان (انواع کاج - انواع سرو - سدر - نراد - سرخدار - نوش)	۱٫۷
۴	سیب - گلابی - به - ازگیل - انار	انواع نخل - ارغوان - گل‌بریشم - گز	۱٫۵
۵	آلبالو - گیلاس - آلو	صنوبر - تبریزی - سپیدار - توس	۱٫۳
۶	زیتون	عرعر - درختچه‌های دارای طوقه‌های چوبی	۱
* ملاک عمل برای گونه‌های نادر و در حال انقراض بر مبنای ۱/۵ برابر ضریب ردیف (۱) جدول فوق می‌باشد.			
* ارزش درختان زینتی گل‌دار بر مبنای ۱/۲ برابر ضریب ردیف مربوطه در جدول فوق می‌باشد.			

تبصره سوم (۳): شاخص ضریب شهری (C) از رابطه (۲) تعیین می‌شود.

$$C = P_c \times L_c \times C_c \quad (۲)$$

که در آن P_c ضریب تعدیل کاربری، L_c ضریب محل قرارگیری درخت و ضریب CC تجمع و تراکم درختان می‌باشد.

تبصره چهارم (۴): ضریب تعدیل کاربری P_c در فرمول (۳) ارائه شده است.

$$P_c = \frac{r}{m} \quad (۳)$$

که در آن r متوسط وزنی ارزش معاملاتی پهنه ملک، m پایین‌ترین ارزش معاملاتی کاربری مسکونی است.

تبصره پنجم (۵): ضریب محل قرارگیری درخت (L_c) بر مبنای جدول (۲) قابل ارائه می‌باشد.

جدول (۲)، ضرایب محل قرارگیری درخت	
ضریب (۱-۱/۵)	محل قرارگیری
۱/۵	خیابان ولیعصر و اماکن خاص با ارزش فرهنگی و تاریخی شهر تهران
۱/۲۵	بوستان‌ها، انواع معابر و میادین
۱	سایر مکان‌ها

تبصره ششم (۶): ضریب تجمع و تراکم درختان (C_c) در صورتی که بیش از ۱۰ اصله درخت قطع یا محیط بن درختان کسر شده بیش از ۵۰۰ سانتی متر باشد، به صورت رابطه (۴) قابل اعمال است.

$$C_c = 1 + 0.2 \left(\frac{D}{1000} + \frac{I}{10} \right) \quad (۴)$$

که در آن D مجموع محیط بن درختان کسر و خشک شده و I معادل تعداد درختان کسر و خشک شده است.

ماده چهارم (۴): شهرداری موظف است کلیه عوارض وصولی این مصوبه را صد درصد (۱۰۰٪) تخصیص یافته به حساب خاص سازمان که بدین منظور تصویب و افتتاح شده است، واریز نماید. سازمان موظف است کلیه درآمد واصله از محل عوارض را صرفاً جهت حفظ و گسترش فضای سبز شهری اعم از خرید باغات به نفع استفاده عموم، احداث و توسعه فضای سبز در پارک‌ها، بوستان‌ها، میادین و معابر شهری با اولویت بافت‌های مسکونی و احیای فضاهای سبز و درختان آسیب‌دیده از بلایای طبیعی در قالب بودجه مصوب سالانه خود هزینه و گزارش مربوط را هر شش (۶) ماه یک‌بار به شورای اسلامی شهر تهران ارائه نماید. وجوه مذکور جزء درآمد اختصاصی سازمان مذکور بوده و استفاده از آن خارج از مأموریت تعریف شده فوق‌الذکر ممنوع بوده و تخلف محسوب می‌شود.

بخش ب) قطع درخت با مجوز

ماده پنجم (۵): متقاضیان اجرای هرگونه پروژه ساخت‌وساز، در صورت اخذ مجوز قطع درخت از کمیسیون، مکلف‌اند علاوه بر پرداخت عوارض، به میزان ۲ برابر محیط بن (حداقل محیط بن ۲۰ سانتی‌متر)، نسبت به کاشت درخت در همان محل و یا محل‌هایی که به تشخیص کمیسیون در آن منطقه تعیین می‌گردد، اقدام نمایند.

ماده ششم (۶): متقاضیان در صورت اخذ مجوز قطع درخت برای مواردی غیر از ساخت‌وساز، مکلف‌اند: بند یکم (۱): چنانچه درخت در اموال عمومی باشد به پرداخت عوارض و کاشت درخت برابر مجموع محیط بن درختان قطع شده در همان منطقه بنا به تشخیص کمیسیون اقدام نماید.

بند دوم (۲): چنانچه درخت سالم و داخل ملک باشد به کاشت درخت به میزان ۲ برابر مجموع محیط بن درختان قطع شده در همان محل و یا منطقه بنا به تشخیص کمیسیون اقدام نماید.

بند سوم (۳): چنانچه درخت در داخل ملک خشک، آفت‌زده و یا نایمن باشد به کاشت درخت برابر مجموع محیط بن درختان قطع شده در همان محل و یا منطقه بنا به تشخیص کمیسیون اقدام نماید.

ماده هفتم (۷): در صورت نیاز به قطع درخت در معابر، مجاری آب، خطوط انتقال نیرو، فرآورده‌های نفتی، مخبرات، فیر نوری و نظایر آن که مانع عبور و عبور بوده و یا به علت مزاحمت و یا نایمندی دارای شکایت عمومی است، شهرداری مکلف است در صورت اخذ مجوز قطع درخت از کمیسیون نسبت به کاشت جایگزین معادل مجموع محیط بن قطع شده در همان منطقه اقدام نماید.

بخش ج) آسیب و قطع درخت بدون مجوز

ماده هشتم (۸): در صورتی که حوادث انسان‌ساخت بنا به تشخیص کمیسیون به صورت غیر عمد نظیر حریق، ریزش بنا و سقوط اجسام منجر به از بین رفتن درخت شود، مرتکب ملزم به کاشت ۲ برابر محیط بن قطع شده در همان محل و یا منطقه بنا به تشخیص کمیسیون می‌باشد.

ماده نهم (۹): در صورتی که بلایای طبیعی (اعم از سیل، زلزله، فرونشست، طوفان، خشک‌سالی، سرمازدگی، صاعقه، هجوم حشرات و نظایر آن) منجر به از بین رفتن درخت شود، مالکین مشمول عوارض نمی‌باشند.

تبصره یکم (۱): چنانچه مالکین نوع و تعداد درخت قطع شده داخل ملک ناشی از بلایای طبیعی را ظرف ۱۵ روز پس از وقوع حادثه به شهرداری اعلام نمایند، سازمان مکلف است از محل درآمد ناشی از عوارض و یا تعهدات کشت جایگزین نسبت به کاشت مجدد درخت در همان محل و یا منطقه بنا به تشخیص کمیسیون اقدام نماید.

ماده دهم (۱۰): در صورت خشک و قطع شدن درختان و فضاهای سبز معابر، میادین، بزرگراه‌ها و بوستان‌های عمومی واقع در داخل محدوده شهر بر اثر قصور و یا تقصیر پیمانکار شهرداری و یا احراز تخلف به قصد تخریب درختان بنا به تشخیص کمیسیون، پیمانکار مکلف است علاوه بر مجازات مقرر،

نسبت به پرداخت ۵ برابر عوارض و کاشت مجدد درخت به میزان ۲ برابر محیط بن درختان قطع شده در همان محل و یا منطقه بنا به تشخیص کمیسیون اقدام نماید.

تبصره یکم (۱): در صورتی که درختان موجود در معابر، میادین، پارک‌ها و فضاهای عمومی شهری در اثر بلایای طبیعی از بین بروند، پیمانکاران شهرداری مشمول عوارض نمی‌باشند و سازمان مکلف است از محل درآمد ناشی از عوارض و یا تعهدات کشت جایگزین نسبت به تأمین هزینه‌های کاشت مجدد درخت در همان محل اقدام نماید.

ماده یازدهم (۱۱): چنانچه فرد عالماً و عامداً و برخلاف قانون منجر به از بین رفتن درخت گردد، علاوه بر مجازات مقرر، ملزم به پرداخت ۵ برابر عوارض و کاشت مجدد درخت به میزان ۲ برابر محیط بن درختان قطع شده می‌باشد.

ماده دوازدهم (۱۲): چنانچه هرگونه عملیات ساخت‌وساز و غیر آن توسط هر فرد حقوقی و یا حقوقی به صورت عمد و یا غیر عمد منجر به تخریب فضای سبز عمومی (به غیر از درختان حداقل با بن ۱۵ سانتی‌متر) شود علاوه بر مجازات مقرر، مکلف به جبران خسارت و احیای فضای سبز می‌باشد.

ماده سیزدهم (۱۳): در صورت عدم توان متعهدین برای کاشت جایگزین، طبق نظر کمیسیون هزینه‌های مربوط به تهیه و کاشت از متقاضی دریافت و تعهد اجرای آن به سازمان واگذار می‌گردد.

بخش (د) جابه‌جایی درخت

ماده چهاردهم (۱۴): اصول، ضوابط و هزینه‌های جابه‌جایی درخت بنا به تشخیص و تأیید کمیسیون و بر اساس مفاد مندرج در مصوبه اصول ایمنی و سرپررداری و جابه‌جایی درخت ابلاغی به شماره ۱۶۰/۲۲۲۱/۱۵۱۰۷ مورخ ۱۳۹۵/۶/۳۰ خواهد بود.

تبصره یکم (۱): در صورتی که درخت جابه‌جا شده پیش از رسیدن به اولین فصل جوانه‌زنی (به‌استثنای بلایای طبیعی) خشک گردد، مالک ملزم به پرداخت عوارض و کاشت جایگزین معادل ۲ برابر محیط بن درخت در همان محل و یا منطقه به تشخیص کمیسیون می‌باشد. در غیر این صورت معاف از پرداخت عوارض و کشت جایگزین می‌باشد.

بخش (ه) حفظ و گسترش فضای سبز شهری

ماده پانزدهم (۱۵): شهرداری مکلف است به منظور حفظ و گسترش فضای سبز شهر تهران نسبت به انجام موارد ذیل اقدام نماید:

بند یکم (۱): شهرداری مکلف است ضمن پایش مستمر درختان و فضای سبز شهر، نسبت به شناسایی نقاط کم برخورداری بر اساس سرانه استاندارد فضای سبز شهری به تفکیک مناطق ۲۲ گانه شهر تهران اقدام و لیست اولویت‌ها را برای اجرای تعهدات کشت جایگزین متقاضیان در اختیار کمیسیون قرار دهد.

بند دوم (۲): سازمان مکلف است نسبت به شناسنامه‌دار نمودن کلیه درختان موجود در فضاهای عمومی خدماتی شهر اعم از مراکز آموزشی، مذهبی، درمانی، تجاری، تفریحی و رفاهی اقدام و هر ۴ سال یک‌بار نسبت به رصد وضعیت درختان ثبت‌شده اقدام نماید.

بند سوم (۳): سازمان مکلف است در صورت وصول گزارش از بیماری، آفت‌زدگی، خشکی و یا وضعیت نایمن درختان ثبت‌شده در اماکن عمومی و یا فضاهای خدماتی شهر، نسبت به بررسی موضوع در کمیسیون اقدام نماید. در صورت تشخیص کمیسیون برای صدور مجوز قطع، مالکین و یا پیمانکاران ملزم به کاشت جایگزین در همان محل و یا منطقه بنا به تشخیص کمیسیون می‌باشند.

بند چهارم (۴): سازمان مجاز است به‌منظور تشویق باغداران برای حفظ درختان، در صورت عدم توان آن‌ها برای رسیدگی به درختان، بنا به درخواست مالک و با تأیید کمیسیون نسبت به هرس اصولی و احیای درختان داخل ملک اقدام نماید.

بند پنجم (۵): در خصوص باغات بلاصاحب و یا رهاشده شهرداری مجاز است برای حفظ درختان از خشکی و آفت‌زدگی، نسبت تأمین آب آبیاری باغ از محل درآمدهای حاصل از عوارض این مصوبه اقدام نماید.

بند ششم (۶): شهرداری مکلف است نسبت به شناسایی باغداران و باغبانان باغات تهران اقدام و بسته حمایت تشویقی سالانه بنا به تشخیص کمیسیون لحاظ نماید.

بخش (و) موارد خاص

ماده شانزدهم (۱۶): در صورتی که متقاضی بخواهد به قصد بهره‌برداری از درخت در سن مشخص، زراعت چوب و یا سایر فعالیت‌های اقتصادی نظیر آن، اقدام به کاشت نهال کند، لازم است ضمن دریافت مجوزهای لازم از سازمان‌های مربوطه مانند جهاد کشاورزی و منابع طبیعی، به شهرداری اعلام و در سوابق پروانه درج نماید تا در موعد قطع و یا بهره‌برداری مستند به سوابق ثبتی در زمان کاشت از کمیسیون مجوز قطع دریافت نماید و از پرداخت عوارض و کاشت مجدد معاف می‌باشد.

ماده هفدهم (۱۷): در مواردی که قطع درخت بنا به تشخیص کمیسیون مربوط به پیش از زمان صدور پروانه و یا مالکیت ملک توسط متقاضی انجام شده باشد و از زمان قطع درخت حداقل ۵ سال گذشته باشد، متقاضی و یا مالک جدید مشمول پرداخت عوارض نخواهد بود.

تبصره یکم (۱): شهرداری مکلف است پیش از صدور پروانه ساختمانی و پایان کار، مفاصاحساب عوارض قطع درختان را ملاک عمل قرار دهد؛ و لایحه صدور مفاصاحساب عوارض قطع درختان را ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه به شورای اسلامی شهر تهران ارائه نماید.

ماده هجدهم (۱۸): در صورتی که فضای سبز، درخت و یا درختانی در فضاهای عمومی بر اثر تصادف به‌صورت غیر عمد آسیب‌دیده و یا قطع شود، عامل حقیقی و یا حقوقی ملزم به احیای فضای سبز و کاشت درخت جایگزین برابر محیط بن قطع شده در همان محل و یا منطقه بنا به تشخیص کمیسیون می‌باشد.

ماده نوزدهم (۱۹): در صورتی که هرس و فرم دهی درختان به صورت غیراصولی منجر به از بین رفتن درخت گردد، مالکین خصوصی و پیمانکاران ملزم به پرداخت عوارض و کاشت مجدد به همان میزان مجموع محیط بن درختان از بین رفته در همان محل می‌باشند.

ماده بیستم (۲۰): ملاک مبلغ قابل پرداخت عوارض، سال درخواست متقاضی برای صدور پروانه ساختمانی و یا پایان کار می‌باشد.

تبصره یکم (۱): مهلت پرداخت عوارض حداکثر تا دو سال پس از تعیین آن است. در صورت عدم پرداخت متقاضی در زمان مقرر، عوارض بر مبنای آخرین مصوبه ابلاغی شورای شهر تهران لحاظ می‌گردد.

تبصره دوم (۲): در خصوص باغات و یا املاک دارای پرونده‌های قضایی، سال تعیین عوارض توسط کمیسیون، ملاک عمل است.

بخش ز) پایش و اطلاع‌رسانی

ماده بیست و یکم (۲۱): شهرداری مکلف است جهت اطلاع عموم از مفاد مصوبه ضمن درج مصوبه بر سایت اصلی شهرداری و سازمان، نسبت به آموزش و اطلاع‌رسانی از طریق سراهای محله، رسانه عمومی، تبلیغات محیطی اقدام نماید.

ماده بیست و دوم (۲۲): شهرداری مکلف است ضمن پایش مستمر، نسبت به ارائه گزارش حسن اجرای مصوبه به صورت سالانه به شورای اسلامی شهر اقدام و پیشنهادهای اصلاحی و مواد خاص نوظهور را اعلام نماید.

تبصره یکم (۱): پایش و بازبینی عوارض موضوع این مصوبه هر ۲ سال یکبار در قالب لایحه پیشنهادی از سوی شهرداری اعلام و در صحن شورای شهر به تصویب خواهد رسید.